

Emne: Danmarks optagelse i NATO i 1949

Redegør kort for Danmarks udenrigspolitik i perioden 1864-1949 med særlig henblik på neutralitetspolitikken.

Redegørelse for Danmarks udenrigspolitik i perioden 1864-1949

I 1864 tabte Danmark den anden slesvigske krig mod de tyske stormagter, Østrig og Preussen¹. Danmark måtte derfor afstå både Slesvig og Holsten til Preussen. Dette medførte en ny grænsedragning helt op til Kongeåen (se bilag 1). Herfra bar den danske udenrigs- og sikkerhedspolitik præg af et ønske om neutralitet, særligt for at forsvare Danmarks overlevelse. I denne fase var den primære fjende Tyskland. Der var dog stor politisk uenighed om den udenrigspolitiske kurs. I de tidlige år var det særligt partiet Højre (i dag Det Konservative Folkeparti), der ønskede et stærkt forsvar af frygt for tysk avancement². Højre frygtede en gentagelse af nederlaget ved Dybbøl Mølle, hvilket et stærkt forsvar skulle forhindre. Senere var det særligt den radikale forsvarsminister Peter Munch, der var imod et stærkt dansk forsvar. Munch argumenterede for, at et stærkt forsvar var i klar strid med neutralitetspolitikken, og ville dermed være til fare for Danmarks sikkerhed. Derfor skulle forsvarsudgifterne minimeres, så Danmark ikke kunne anses som en militær trussel. Disse argumenter var stærkt bakket op af hans udenrigsminister og partifælle Erik Scavenius. Scavenius var tilhænger af en tilpasningspolitik til den tyske stormagt. Den danske regerings passive rolle under både første og anden verdenskrig er gode eksempler på denne neutralitetspolitik.

Dansk udenrigspolitik 1945-49

Dansk udenrigspolitik efter anden verdenskrigs afslutning var stadig præget af den før omtalte neutralitetspolitik. Tyskland var ikke længere en umiddelbar trussel for den nationale sikkerhed. Den nye verdensorden var præget af det kommunistiske øst og det liberale vest. Danmark valgte i denne periode ikke aktivt at vælge side, da man anså det som Danmarks interesse at undgå nogen form for involvering i denne konflikt. Dette politiske standpunkt ses i de to kilder ”Vi skal overhovedet ikke placere os i nogen blok” af Hans Hedtoft fra 1948³ og ”Norden skal ikke udpege sig selv til at være stødpudestat” af Bertel Dahlgaard fra 1949⁴ (se bilag 3). Jeg vil i det efterfølgende redegøre for den gængse politiske holdning for neutralitets politik ved hjælp af en analyse af disse to kilder.

¹ Den Store Danske Encyklopædi bog 17, s. 397.

² Dansk neutralitet 1864-1949, Københavns Befæstning

³ Foged, 1993: 15

⁴ Dahlgaard, 1949